

ЗАДОРОЖНИЙ ВОЛОДИМИР ЄВГЕНОВИЧ

31 грудня 2025 р. відійшов у Вічність відомий український історик, доктор історичних наук, професор Володимир Євгенович Задорожний.

Володимир Задорожний народився 27 квітня 1939 р. у с. Спас Кам'янка-Бузького району Львівської області в селянській сім'ї. «Я з дитинства мав гуманітарну вдачу. Не дуже це було практично, як для сільського хлопця, — пригадував Володимир Євгенович, — перечитав українську й світову класику — все, що було в сільській бібліотеці. Навіть до Мопассана добрався. Моя мама — Люба Іванівна — до цього ставилася ніжно, розуміла мене, дуже хотіла, щоб здобув освіту. Дід Іван мріяв вивчити мене на священника.

Казав, що останню корову продасть задля цього...». Після закінчення торгово-кооперативної школи у Львові та служби в армії (1958—1961) Володимир Задорожний усе своє подальше життя пов'язав із Закарпаттям. В Ужгородському університеті отримав історичну освіту (1966), працював старшим лаборантом кафедри загальної історії (1967—1968), викладачем (1971—1973), старшим викладачем (1973—1975), доцентом (1975—1987), професором (1987—1990), завідувачем кафедри історії України (1990—2000). До останніх років життя працював в Ужгородському національному університеті.

Ще на історичному факультеті Володимир Задорожний захопився археологією: під керівництвом проф. Едуарда Балагурі він брав участь в археологічних розкопках, а результати своїх досліджень представив на XVIII і XIX наукових конферен-

---

Цитування: Вегеш М., Віднянський С. Задорожний Володимир Євгенович. *Український історичний журнал*. 2026. № 1 (586). С. 247—249.

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ISSN 0130-5247. Український історичний журнал. 2026. № 1 (586)

ціях, які систематично проводились в Ужгороді — «Дослідження поселення пізньої бронзової доби біля села Острівець Івано-Франківської області» (1964) і «Племена культури шнурової кераміки Прикарпаття та Волині» (1965). Попри те, що згодом дослідник зосередився на соціально-економічних і культурних зв'язках західноукраїнських земель з Наддніпрянською Україною, він ще не раз звертатиметься до археології: йому належать змістовні наукові рецензії на монографію Е. Балагурі та В. Бідзілі «Давні металурги Українських Карпат» (1979) і працю С. Пеняка «Ранньослов'янське і давньоруське населення Закарпаття VI—XIII ст.» (1982).

У 1972 р. на засіданні Вченої ради Львівського державного університету імені Івана Франка успішно захистив кандидатську дисертацію «Економічні і культурні зв'язки західноукраїнських земель з Наддніпрянською Україною і Росією в першій половині XIX ст.» (науковий керівник — д.і.н. І.Г. Шульга, офіційні опоненти — Г.Ю. Гербільський і Ф.І. Стеблій). Після захисту дисертації вийшли з друку десятки праць В. Задорожного, в яких він значно розширив фактичний матеріал власної кандидатської праці. Це, перш за все, його статті «Закарпаття в російській публіцистиці першої половини XIX століття» (1972), «Періодична преса Галичини першої половини XIX ст. про політичне і культурне життя Росії і України» (1974), «З історії економічних зв'язків західноукраїнських земель з Чехією в першій половині XIX ст.» (1980).

У 1982 р. видавництво «Карпати» видало колективну монографію «Єдність збережена і примножена», авторами якої були В. Задорожний, Ю. Сливка, Я. Ісаєвич та ін. Змістовними є матеріали, опубліковані в розділі «Долаючи відстані і кордони», в якому В. Задорожний одним із перших дослідив спадщину відомих культурних діячів Закарпаття початку XIX ст. І. Орлая, М. Балудянського, В. Кукольника, П. Лодія, А. Дудровича, К. Павловича, Ю. Гуци-Венеліна та ін. Значну увагу приділено «Руській Трійці», творчості К. Матезонського й О. Духновича. У 1986 р. В. Задорожний у співавторстві з О. Мазурком та І. Шульгою видали книгу «Зоря незгасна», яку високо оцінили рецензенти І. Король, Й. Янович, П. Лісовий та І. Мазило.

У середині 1980-х рр. ім'я Володимира Задорожного було добре відоме в наукових колах. У цей час дослідник завершував роботу над докторською дисертацією на тему «Розвиток товарного виробництва і торгівлі на західноукраїнських землях в період кризи феодалізму (кінець XVIII — перша половина XIX ст.)». Її захист відбувся в 1987 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради при Київському університеті імені Т.Г. Шевченка. Офіційними опонентами виступили відомі українські вчені член-кореспондент АН України Ф.П. Шевченко, доктори історичних наук Я.Д. Ісаєвич та Л.Г. Мельник. На основі захищеної дисертації Володимир Задорожний у 1989 р. видав монографію «Товарне виробництво і торгівля на західноукраїнських землях», яку цілком справедливо можна вважати фундаментальним дослідженням з названої проблеми. Історик не обмежився внутрішньоекономічними відносинами різних регіонів України, а довів, що західноукраїнські землі підтримували торгівлю з великими європейськими містами Польщі, Сілезії, Чехії, Моравії, Угорщини, західними австрійськими провінціями. Слушно зауважив академік Валерій Смолій, що чимало робіт вченого «мають право називатися “першопрохідними”». Водночас

розмаїття порушених і висвітлених питань засвідчують і широту професійного інтересу самого проф. Задорожного, і надійність його історіософічних принципів»¹.

Хоча центральною проблемою в науковій творчості Володимира Задорожного залишалась історія економічних і культурних взаємовідносин західноукраїнських земель з Наддніпрянською Україною, починаючи з 1990-х рр. з-під пера вченого вийшли десятки праць, присвячених аналізу національно-визвольних змагань закарпатських українців напередодні Другої світової війни. У 1993 р. В. Задорожний у співавторстві видав історико-популярний нарис «Велич і трагедія Карпатської України», слідом за яким на сторінках журналів «Сучасність» та «Український історичний журнал» були опубліковані статті «Карпатська Україна у світлі нових документів» (1993) та «Карпатська Україна в 1938—1939 рр.: деякі аспекти соціально-економічного і політичного розвитку» (1995). Великого резонансу набув вихід у світ підручника «Курс історії української культури» (2009). З нагоди ювілею професора Володимира Задорожного його учні видали найкращі наукові й науково-популярні праці вченого («Історіографічні студії», 2016). У бібліографічному покажчику наукових праць В. Задорожного (2016) та літератури про його життя і наукову діяльність зафіксовано 497 позицій.

Володимир Євгенович завжди відзначався активністю в громадській роботі. Як один із фундаторів відродженої «Просвіти» на Закарпатті, він стояв на сторожі українських національних інтересів, виховав ціле покоління патріотів-українців, зробив неоціненний внесок у збереження історичної пам'яті та розвиток української культури краю.

Заслуги професора Володимира Задорожного перед вітчизняною наукою були гідно оцінені. Він двічі був відзначений премією імені академіка Івана Крип'якевича (1997, 2009), був обраний академіком Міжнародної слов'янської академії наук (1998) і Академії наук вищої освіти України (2004), був ушанований званням «Заслужений працівник народної освіти України» (1999). Та найбільшим своїм здобутком він вважав підготовку молодих наукових кадрів. Він був науковим консультантом докторських дисертацій Янко Рамача і Сергія Федаки, керівником кандидатських дисертацій семи аспірантів і здобувачів. Світла пам'ять про Володимира Євгеновича Задорожного — відомого вченого й надзвичайно порядну людину — назавжди залишиться в наших серцях...

Надійшов / Received 10.01.2026

*Микола ВЕГЕШ (Ужгород)
Степан ВІДНЯНСЬКИЙ (Київ)*

¹ Історична школа професора Володимира Задорожного. Науковий збірник. Вип. 1. Ужгород, 1999. С. 3.